

GAZETA NARODOWA

Przedpłata wynosi:
We Lwowie: miesięcznie zł. 1.50, kwartalnie zł. 4.50, półrocznie zł. 9. Prenumeratorowie miejscowi, składający przedpłatę bezpośrednio w administracji „Gaz. Nar.”, mają nadto prawo bezpłatnego wypozyczenia książek z czytelni H. Altenberga (dawniej F. H. Richtera).
Na prowincji z przesyłką pocztową: miesięcznie zł. 2, kwartalnie zł. 6, półrocznie zł. 12.
Za granicą kwartalnie zł. 7.50, półrocznie zł. 15.
Prenumeratorowie „Gaz. Nar.” mogą otrzymywać tygodnik humorystyczny „SZCZUTEK” za dopłatą: miesięcznie 35 ct., kwartalnie 1 zł. — a BIBLIOTEKĘ POWIEŚCIOWĄ „GAZETY NARODOWEJ”, wychodzącą co piątek zesyłkami, za dopłatą miesięcznie 40 ct., kwartalnie 1 zł. 10 ct.

Numer kosztuje 6 ct.

wychodzi w dwóch wydaniach: dla Lwowa o godzinie 8 rano — dla prowincji o godzinie 7 wieczorem.

Biura redakcyi: ul. Kopernika 7, I piętro
otwarte od 10—12 rano i od 4—5 wieczorem.

Redaktor: Dr. ALEKSANDER VOGEL.

Biura administracyi: ul. Karola Ludwika 3 (sklepek)
otwarte od godz. 9 rano do 7 wieczorem bez przerwy.

Ruchy

wolnodumców moskiewskich.

Lwów d. 6. lipca.

W rozpowszechnionych ogólnie wyobrażeniach o stosunkach wewnętrznych carstwa rosyjskiego i co do usposobienia rosyjskiego narodu zachodzi pewien błąd, który wymaga koniecznej sprostowania. Mianowicie mówi się zawsze tylko o dwóch zupełnie skrajnych czynnikach, według których sądzi się o stanie wewnętrznym imperium rosyjskiego: o despotyzmie czynnym i o anarchii, który najbezwzględniej okrada i łupi tak Rosję, jak i inne pod berłem cara zostające narody, pod firmą samowładztwa carskiego tudzież oficjalnej cerkwi prawosławnej i identycznej z nią idei „wszechświatowej”, albo o nihilistach, których przedstawiamy sobie jako partję zapamiętałą i bezwzględnych burzycieli w rodzaju zachodnich anarchistów.

Tymczasem pomiędzy temi dwoma skrajnymi żywiołami, toczącymi z sobą zjadliwą walkę na śmierć i życie, jest jeszcze w łonie społeczeństwa rosyjskiego cała skala mniej lub więcej sta nowowych lub umiarkowanych „wolnodumców”, których według europejskich pojęć możnaby nazwać liberałami. Oni wszyscy rezonują na rząd, zaliczają siebie z pewną dumą do niezadowolonych z teraźniejszego porządku rzeczy, panującego w caracie, i pragną reform wolnodumczych, wojują słowem „konstytucyjną”. Żywił to bynajmniej niejedolity, ale właśnie w tej niejedolitości polega jego siła, gdyż jest ona ochroną i ręką jego trwałości. Co innego bowiem jest partja rewolucyjna ze ścisłą organizacją, z określonymi celami, celem działania. Aresztowanie przewodniczącego pogrąża ją od razu w rozstrój, na długo działanie jej uderamnia. Lecz wolnodumcy moskiewscy prawdopodobnie nie mają jednolitej organizacji, którą obejmowała ogół tego żywiołu. Zalicza się do nich po prostu cała światła i oświeczona część narodu — wszystkie warstwy, nie solidaryzujące się ze zginięciem i podłotą świata czynowniczego. Być może, iż gorętsze żywioły wolnodumców tworzą tu i owdzie jakieś kółka, związane w organizację ściślejszą, czego dowodem są np. dokonane niedawno w głównych miastach rosyjskich aresztowania, o których już teraz wiadomo, iż nie odnoszą się do spisku w duchu nihilizmu, ale że po prostu ma tu polityka carska do walczenia z żywiołami, w porównaniu z nihilistami właściwymi, dość umiarkowanymi, z żywiołami, które dają tylko do reform ustawodawczych w duchu postępowym, do ograniczenia samowoli szlacheckiego czynownictwa, do oswożenia pokojowej tendencji władzy Niemiec, zaś republikańscy stojący obecnie u władzy, nie tają się z przekonaniem,

Wszakże powszechnie wiadomą jest rzeczą, że car Alexander II. u schyłku życia podpisał już konstytucyjną dla Rosji, opracowaną przez ministeryum Loris Melikowa. Pod wpływem Pobiedonoscewa Alexander III. cofnął ten akt który nawet sam już podpisał był na rozkaz ojca, jako następcę tronu. Panowanie czynownictwa zostało tym sposobem uratowane. Cara o toczono pod nazwą „Ochranę” gęstym kordonem policyi, która go przedewszystkiem chroni od tego, ażeby — broń Boże, nie dościsła się do niego żadna przez policyę nieskontrolowana wiadomość o stanie caratu i o usposobieniu narodu... Ale idee liberalne, pragnienie swobody dla Rosji nie zamary bynajmniej. Szerzą się one w coraz szerszych kołach, wskazują coraz bardziej w głąb społeczeństwa — rozmaitemi drogami.

Wigody nawet uda się policyi przechwycić jakąś schadzka liberalistów, chociaż czynownictwo ścisłe i maltretuje po swojemu tysiące podejrzanych tylko o sprzyjanie liberalnym prądom, czyli tak zwanych „niebajaduniośnych”, wszystkie te wysiłki czynownictwa ślizgają się tylko po powierzchni.

Ruch postępowy szerzy się w rosyjskim społeczeństwie powoli, wprawdzie, ale z elementarną siłą, — niepostrzeżenie. W szeregu wolnodumców moskiewskich jest cała młodzież zdolniejsza, cała inteligencja ucziwa i patriotyczna, są w nich zresztą i starsi dygnitarze, którzy przywykli pod naoskiem konieczności, maskowaną szlachetniejszą uczucią i pragnieniami, i stanowią w prawdziwym znaczeniu tego wyrazu „opozycję, najwęższą część rosyjskiej mości”. Żywioły te nie potrzebują spiskować. Żywotność idei, której one służą, doprowadzi je do zwycięstwa! One o tem wiedzą, więc milczą i czekają. Czynownictwo zaś wsiocka się z rozpacz, widząc groźbę mu sąd — być może niedaleki już. Powoli dojrzeją w Rosji postępowi, rozumni przed siedmiu laty przez szlachetnych dekabrystów. I dla Rosji zabłyśnie promień światła swobody!

Ten ruch „służący” za waszek mała na baczność uwagę. Dotąd zaś za mało nim zajmowano się i u nas, i gdzie indziej.

Akt kaski Wilhelma II.

Lwów d. 6. lipca.

Wiadome już ulaskawienie dwu oficerów marynarki francuskiej, Delguja i Degonyego, wywołano — jak już donieśliśmy — bardzo przychylnie wrażenie w Izbie paryskiej.

Zarówno członkowie monarchystycznej prawicy, jakoteż deputowani z lewicy socjalistycznej uznają w całej pełni pokojowe tendencje władzy Niemiec, zaś republikańscy stojący obecnie u władzy, nie tają się z przekonaniem,

że to przeprowadzony za ich staraniem wybór Periera spowodował tak przychylną demonstrację ze strony sąsiada.

O ile ożasy się zmieniły, dowodzi tego również jednomyślne zachowanie się prasy, życzącej dla Niemiec. A przecież nie tak to dawne czasy, jak Rochefort nazywał Ferryego waletem Bismarcka.

Ta zmiana frontu jest również zapowiedzią, że zbliżenie się przyjaźni Francji i Niemiec jest kwestją najbliższej przyszłości. Zdejsze się na to wskazywać zarówno rzetelną, życzliwą natchnioną enuncjacyą prezydenta senatu, Challemeil Lacourra, jakoteż wiersze krążące wśród szerokiego mas ludowych o względem szlachetnym, jakiego doznali uwięzieni oficerowie w kładzkiej twierdzy.

Paweł Degony, dziennikarz i brat jednego z ulaskawionych, pisze w „Justice”, w organie Clemenceau: „Jeżeli możemy powiedzieć, że wszelkie objawy sympatii, które po tragicznej katastrofie nas spotkały, są równie drogi dla nas, to należy zauważyć, że telegramy wystosowane przez cesarza Wilhelma do rządu, rzecypospolitej i pani Carnot na szczególne zastrzeżenie, były uwagiedlinne. Wrzenie było bardzo żywe, lecz władca Niemiec starał się takowe jeszcze spogotować, uwalniając dwóch francuskich oficerów i otwierając im bramy kładzkiej fortecy w sam dzień pogrzebu Carnota. Jakkolwiek nie tu jest miejsce i chwila, by komentować wyrok trybunału państwowego w Lipsku o do trzech lub formy, to jednak niech wolno nam będzie zaznaczyć, że nawet w Niemczech oczekiwano ogólnie na słowo, wyrzuczone przez cesarza. Niemniej przeto pogratulować można niemieckiemu władcy, iż słowo to wyrzekł, i że u czynił to z tak wielkim taktem. Nowy prezydent rzecypospolitej pospieszył już z podziękowaniem dla Wilhelma II z powodu uczynionego przez niego zarządzenia w takich okolicznościach. Wyraził dzięki w odpowiednich wyrazach. Że jednak w obopólnym stosunku obu państw nie się nie zmieniło — jest rzeczą pewną. Niestety, przytoczona rozterka istnieje bez przerwy. Co jednak stara się Wilhelm II osłabić swem postępowaniem, to owa gorczy naszych uczuć i objaw ten jako gorczy Francuzi winniśmy zarejestrować. Zaznaczymy tu i kurtoazję, których dowody złożył nam Wilhelm II, niech wolno nam będzie z równem zadowoleniem zapisać, że więźniowie w Kładzce doznawali takiego traktowania, na jakie oficerowie francuscy zasłużyli. To było rzeczy słuszną.”

Inne pisma paryskie zaś zaznaczają przy tej sposobności sympatyczne stanowisko zajęte przez Wilhelma II wobec śmierci Mao Mahona i dopatrują się w nowym jego zarządzeniu skutków owego pokojowego usposobienia, które znalazło przystęp do jego serca.

Obaj uwolnieni oficerowie, jak wiadomo już z telegramów, przybyli

w dniu 3 bm. do Paryża, gdzie wyrażali się z zupełnym uznaniem o traktowaniu, jakiego doznali w twierdzy.

Jedna owczarnia i jeden pasterz.

Wobec wznowionych chwałebnych usiłowań Ojca św. Leona XIII. około skupienia całej ludzkości w jednej wierze i jednej owczarni, niemały przedstawia interes, zorientować się w rozmaitych wyznaniach i cyfrach ich wyznawców, zamieszkujących kulę ziemską.

Wypośrodkowanie stosunków wyznaniowych przy spisach ludności w rozmaitych krajach na diwne natrafia trudności. Zdarzają się opinie, zwalczające zbieranie danych statystycznych co do wyznawców poszczególnych religij, jako wkraczanie w dziedzinę wolności sumienia, zagwarantowanej krajowymi ustawami. We Francji mianowicie urzędowe wykazy o wyznaniach urwają się na roku 1872; pod panowaniem zaś angielskim ograniczone są na Irlandję, we Włoszech wykluczone są zupełnie ze spisów ludności i tylko na drodze okolicznościowych dopytywań w duchownych niekatolickich wyznaniach stwierdzono tam w przybliżeniu cyfrę katolików. Spisy belgijskie także pomijają stosunki wyznaniowe, a w Stanach Zjednoczonych północnej Ameryki tylko spisy cyfry z r. 1870 podaje liczbę kościołów w rozmaitych wyznaniach i sekt, następnie ile kościoły poszczególne pomieszczone w miastach i ile posiadają majątku, lecz pomija znowu milczenie szczegół najważniejszy, liczbę wyznawców.

Sprowadzając do tych samych danych pewnych chwilowych przyczyn dochodzenia co do liczby wyznawców rozmaitych religij. Tak urzędowo w Prusach w r. 1862 spis dysydentów, nie należących do wyznania protestanckiego, w celu przekonania się, czy są potrzebne nowe przepisy prawne do uregulowania stosunków ich w obrębie kompetencji urzędu stanu cywilnego. Lecz wówczas uwzględniono znowu tylko osoby, licząc więcej niż 14 lat życia, tj. mające według przepisu prawa wolny wybór przynależności wyznaniowej.

Zachodzą więc nawet w krajach najbardziej cywilizowanych luki co do wykazu stosunków wyznaniowych, które tylko sposobem szacowania w przybliżeniu uzupełnić można. Pożądaniem więc uzupełnienia się co do dochodzenia, zarządzone przez rozmaite grupy wyznaniowe, mianowicie z okazji misyjarskiej działalności. Lecz brak takowym swoją drogą naukową statystyczną wartości, choćby już z tego względu, że dotyczą tylko osób w dojrzałym wieku i komunikatów, a zatem nie podają cyfr dzieci.

Poniżej podajemy, według najnowszych obliczeń z roku 1890 i 1891, opartą częściowo na szacowaniach statystyk trzech głównych wyznań, znajdujących się niemal we wszystkich krajach, to jest katolików, protestantów i żydów. Do grupy katolickiej wliczono także unitów greckiego i wschodnie-

go kościoła, a do protestanckiej wszystkie sekty, wywodzące początek swój z reformacji z wyłączeniem wolno-religijnych, unitarystycznych i podobnych grup wyznaniowych. Naliczono więc w okrągłych liczbach w tysiącach głów:

W Europie:	katol.	protest.	żydów
w Niemczech	17670	31020	568
w Austro-Węgrzech	32070	3860	1860
w Francji	37500	650	56
w Anglii i Irlandji	5300	32500	46
w Włoszech	30250	60	40
w Rosji europejskiej	10000	5250	8600
w Hiszpanii	17650	10	—
w Portugalii	4710	—	—
w Belgii	6140	20	3
w Holandji	1600	2730	97
w Luksemburgii	210	—	1
w Szwajcarii	1180	1720	8
w Szwecji i Norwegii	—	6760	3
w Dani	—	2250	4
w Rumunii	110	10	400
w Serbii	10	—	4
w Grecji	20	—	6
w Bułgarii i wachodniej Rumelii	20	—	24
w Turcji europejskiej	470	—	80
w Czarnogórze	10	—	—
razem	164920	86840	6800

W Ameryce Południowej:	katol.	protest.	żydów
Stany Zjednoczone	8000	54500	15
Kanada	1820	2900	2
Meksyk	11800	—	—
Centralna Ameryka	2700	—	—
Haiti	960	—	—
Dominik. rzecposp.	400	—	—
Kuba i Portoryko	2430	—	—
Indye zach. angielskie	200	1060	—
Indye zach. francuskie	340	—	—
Indye zachodnie holenderskie i duńskie	40	40	—
razem	28680	58500	17

W Ameryce Południowej:	katol.	protest.	żydów
Brazylja	10000	30	—
Argentyna	3800	—	—
Kolumbia	3800	—	—
Chili	2800	—	—
Peru	2600	10	—
Venezuela	2300	—	—
Bolivia	1100	—	—
Ecuador	1000	—	—
Urugwaj	700	—	—
Paragwaj	300	—	—
Gujana angielska	10	250	—
Gujana holenderska	10	40	1
Gujana francuska	30	—	—
razem	27950	330	1

W Azji:	katol.	protest.	żydów
Indye angielskie	1000	1280	18
Indye francuskie	210	—	—
Gos	400	—	—
Ceylon	200	—	—
Indochina i Siam	600	—	—
Wyspy Suda	40	450	—
Filipiny	5840	—	—
Chiny	550	100	—
Japonia i Korea	50	10	—
Turecja azjatycka	560	—	195
Perja	—	—	19
Afganistan	—	—	14
Rosja azjatycka	71	20	40
razem	9520	1860	286

W Afryce:
katol. protest. żydów
razem 1000 1710 296

W Australii i Oceanii:
katol. protest. żydów
razem 770 3700 2

Otrzymamy zatem prawdopodobną cyfrę 232,870.000 katolików w 152,940.000 protestantów i 7,403.000 żydów, zamieszkujących kulę ziemską. Nie ulega żadnej wątpliwości, że w wykazie powyższym znajdują się mniejsze niedokładności, mianowicie nie podane są cyfry wyznaniowe takich religij, które tylko w danym kraju słabo są reprezentowane. W każdym razie są to cyfry wypośrodkowane przez bardzo gruntownego i sumiennego badacza, prof. Lexisa i w ogólnym najdokładniejsze ze wszystkich nam przystępnych.

Dla prawosławnych i mahometan w wypośrodkowaniu uczony niemiecki następujące liczby:

Znajduje się w tysiącach głów:	prawosławnych mahometan
w Rosji europejskiej	60000 3000
w Rosji azjatyckiej	7000 9000
w Austro-Węgrzech	3170 —
w Rumunii	4790 30
w Serbii	2130 10
w Grecji	2130 30
w Bułgarii	2430 670
w Czarnogórze	200 —
w Bośni	570 490
w Turcji europejskiej	1800 2200
w Turcji azjatyckiej	1000 13000
w Egipcie	— 6500
w Tripolisie	— 1000
w Tunisie	— 1400
w Algierze	— 3560
w Maroku	(?) 8000
w reszcie Afryki	— 25000
w Persji	— 7000
w Afganistanie i Beludżystanie	— 7500
w Indjach angielskich	— 57320
w reszcie Azji	— 10000

Wszystkiego zatem będzie na kuli ziemskiej około 35,250.000 prawosławnych i 155,500.000 mahometan. Liczba wyznawców prawosławnego kościoła dlatego głównie jest niedokładna, że mieści się w niej około 12—15 milionów staro-wierców, czyli raskolników, których cyfra przez znanych ze swej pocho-pności do kłumstwa statystyków urzędowych rosyjskich podana tylko była na nie-pewną półtora miliona. Liczba zaś mahometan wzbudza także pewne wątpliwości z powodu trudności szacowania cyfr ludności mahometańskiej w Suda-danii i środkowej Afryce.

Wyznawców hindu-bramańskiej religii było w angielskich Indjach Wschodnich według obliczenia z roku 1891 — 207,781,727. Ten sam spis wykazuje 7,131,361 budystów, których liczbą ogółem w tylnych Indjach, w Chinach i Japonii przeszło 40 milionów wynosi.

Upamiętnijmy sobie jeszcze raz cyfry ogólne poszczególnych wyznań.

Na kuli ziemskiej znajdują się:

katolików	232 miliony,
protestantów	152 „
żydów	7 „

Z Wystawy krajowej.

XIII.

Kamienie i gliny. Przemysł ceramiczny.

Tegoroczna wystawa krajowa przedstawia w niejednym kierunku pocieszające dowody postępu w przemysłowym użytkowaniu bogactwa przyrody kraju naszego w kamieniu i różnorodnych kopalin.

Pierwsze miejsce muszą naturalnie zajmować w tym dziale sól i nafta, gdyż ich eksploatacja największą przedstawia wartość.

Kopalnie soli, tudzież fabrykacja soli-warzonki dokładnie i pociągająco są przedstawione w pawilonie ministerstwa skarbu, gdy sól stanowi monopol rządowy. Nafta i wosk ziemny stanowią znowu oddzielną grupę na wystawie; opiszę ją w „Gazecie narodowej” inne pióro fachowe.

Zresztą są inne plody mineralne tudzież wyroby z nich, rozrzucone w pawilonie przemysłowym i w pawilonach specjalnych, zaś cegielnictwo zajmuje osobne miejsce za pawilonem łowieckim.

Rzuciwszy okiem na dział kopalni w pawilonie w przemysłowym, nie widzę tam wcale barwniejszych różnic. Przekwata kolor szary, powtarzający się nieustannie z małemi odmiannami. Jedynie tylko węgiel kamienny odbija cokolwiek od tej jednostajnej szarzystości — niestety, jak dotychczas bardzo niewiele stosunkowo wyzyskane, chociaż, jak powiedziano powyżej, i tu w nowszych czasach objawia się postęp znaczny. Brak przedsiębiorczości, i wynikający zń niedostatek kapitału uderza jednak rażąco i w tym dziale.

Zaledwie tu i owdzie zdarzy się u nas jakiś światły i energiczny umysł, który nie waha się podjąć trudów w tym kierunku, ażeby poprobować wyciągnąć korzyść racjonalną z naturalnego bogactwa ziemi od wieków znanego i nie użytkowanego. Z naszych ludzi, mających pieniądze, 99 na stu jest po prostu zaletliwych do przemysłu; wolą oni bowiem bez kłopotu obcinać kunyony od papierów lokacyjnych, niż narażać się na trud i ryzyko jakiegokolwiek przedsiębiorstwa przemysłowego; i pozostawiają to najchętniej żydom i Niemcom.

Starostwa powiatowe na pilnocenie muzeistnictwa zestawili kolekcję, obejmującą kilkadziesiąt okazów kamieni mineralnych, glin, piasku i rozmaitych kopalin z różnych okolic kraju, przedstawiających jakąś wartość przemysłową. Zbiór ten nastroja dia specjalistów i interesowanych wielką sposobność do bardzo zajmujących dla nich studiów. P. Syroczński, inżynier górniczy Wydziału krajowego, przedstawił zbiór mineralogiczny — petrograficzny z powiatu lwowskiego, systematycznie ułożony przez prof. Łomnickiego. Wydział powiatowy Skalański i Bobroński, także przysłały na wystawę, co było w ich powiatach ciekawego z kamieni mineralnych. Magistrat Lwowski w pawilonie miasta Lwowa przedstawił próbki kamieni brukowych i do budowy dróg z okolic Lwowa, z łomów porfiru p. Józefa Baranowskiego w Krzeszowicach, i wybornego piaskowca tarnopolskiego w Dyżkowie p. Mieczysława Tapkowskiego; włościaństwo powiatu Nowotarskiego dostarczyli na wystawę okazów granitu, piaskowców, trachitów i wapieni, hr. Ludwik Wodźński kamieni ołowianych, wapieni i piaskowców z dóbr Spaskich; gmina m. Trembowli zna-

nych dobrze we Lwowie piaskowców ozerwonych, a zarząd dóbr państwowych galicyjskich wyborny piaskowiec w powiecie Nadwórniańskim, który zdaniem znawców, po wybudowaniu kolei Stanisławów - Woronikawa nadzwyczaj silną będzie czynił konkurencję innym brukowym materiałom we Lwowie.

Dalej przedstawili: Paweł Rieger z Gorajowa pod Jasłem, Ludwina hr. Bobrowska z Bogunowic pod Ciekotkami, Władysław Talasiewicz z Gorlic, Paulina hr. Łosiowa z Młynisk koło Trzmiłow, a wreszcie rzeźbiarz lwowski p. Henryk Perier — różnych kamieni mineralnych do celów budowniczych i rzeźbiarskich.

Ciekawy okaz stanowi śliczny wapien z Sierkierczy na Nadziestrem, przysłany przez p. Longina Dunę. Pan Dunka twierdzi, że ma to być kamień litograficzny. O ile słyszałem, nie nadaje się on do tego celu — ale w każdym razie ten śliczny polerowany się dający wapien, o blade szarym i żółtawym tonie, stanowi bardzo cenny materiał, który oczekuje eksploatacji.

Dział ten wystawy przypomina miłomoli obietnicę rzędu, iż przy szkole politechnicznej we Lwowie założą mechaniczno-techniczną stałą doświadczalną, głównie przeznaczoną do umiędzynarodowienia i wydawania orzeczeń o wartości użytkowej materiałów budowlanych. Dla inżynierii i budownictwa utworzenie tego zakładu miaoby niewątpliwie wielką wartość.

W uznaniu tej potrzeby i użyteczności takiego zakładu dla kraju, sejm od szereg lat wstawia już w budżet krajowy odpowiednie kwoty, jako subwencję dla rządu na pokrycie kosztów urządzenia tej stacji doświadczalnej, lecz do dziś jakoś nie nie słychać o urzeczywistnieniu przyjętych w tym

kierunku przez rząd zobowiązań. Zakład dotąd nie ma, i sprawdza się tu wybornie ruskie przysłowie: Obiecał pan kotu, ciepłe jego słowo...

Wapno zwykłe i hydrauliczne, tudzież fabrykacja cementu mają na wystawie licznych przedstawicieli. Akcyjna fabryka cementu w Szczakowej powiecie Chrzanowskim, wystawiła własny pawilon wieńczący wzgórze w wstępie na wystawę od strony parku Strzyjskiego w formie baszty strażniczej. Most betonowy i kolejka wyrobów służących do budowy kanałów i ścieków wystawiła obok wieży wodnej w przeciwnym krańcu placu wystawowego firma Libau i Spółka w Podgórzu.

Nadto biorą udział w wystawie następujące ważniejsze fabryki wapna w różnych gatunkach: Ludgarda hr. Grocholskiego, fabryka wapna w Pustomylach pod Lwowem, Libau & Ehrenpreis w Podgórzu, miasto Podgórze, Oktaw Sala w Wysocku koło Brodów, Klementyna hr. Szembekowa w Pruchniku koło Jarosławia, której wybornego wapna hydraulicznego najwięcej używa inżynieria wojskowa przy budowie fortyfikacji przemysłowych, Adolf Reitzenstein w Mrzygłodzie Sanockim, Barbara hr. Złobowska w Biedziatce koło Kołaczyna, Sydonia Pięńczykowska w Strzemieszynie koło Stanisławowa, Józef Wolgner w Konarowie obok Złoczowa, Józef Stapien w Woli turzańskiej koło Gorlic — i inni.

Gips przyrządzany do celów rolniczych i przemysłowych, jakoteż alabaster i marmur, mają także dość okazały zastęp wystawców. Najświetniejszą wystawiła w tym dziale renomowana fabryka gipsu pani Józefa Franasowej i synów we Lwowie; miasto Bochnia przysłało znowu wyroby tamtejszej miejsciej fabryki gipsu; zarząd

fundacji hr. Skarbka przedstawił w swoim pawilonie gips i alabaster z Brzozdowic; to samo uczynił pan Dawid Lilien, który eksploatuje przemysłowo tamtejsze łomy. P. Artur Cieleski z Porohowej nadał piękne bloki gipsowego kamienia surowego, nie dodając atoli: czy eksploatacja tych pokładów odbywa się tam rzeczywiście. PP. Antoni i Roman Abgarowicz z nadesłali z Bratyszowa nad Dunieciem niezgrabne rzeźby alabastrowe, które jednak odznaczają się materjałem rzadkiej czystości.

Kamieni młyńskich i do żarn, krajowej proveniencji, dostarczyła tylko okolica Myślenic, posiadająca niemiernie obfite pokłady wybornego materiału kamiennego. Nadesłali kamienie młyńskie pp. Jan Górka z Poronby koło Myślenic, i Franciszek Pachacz z Trzemesnej.

Dzięki krajowej ceramicznej stacji doświadczalnej, utrzymywanej kosztem kraju przy szkole politechnicznej we Lwowie, rozwija się obecnie w kraju naszemu przemysł gliniany na pewnej i bezpiecznej podstawie umiędzynarodowienia badania technicznych własności glin. Stacja ceramiczna, powstająca pod kierunkiem znakomitego w swoim zawodzie specjalisty, inżyniera Krzesa, dzięki specjalnym, inżynierskim i zoopatrzona we wszelkie przybory i urządzenia do chemicznych badań i ogniowych prób, wydaje orzeczenie, czy ta lub owa glina, przedłożona jej do zbadania, nadaje się do szlachetniejszego wyrobu artystycznych, albo na zwykłych kamionkach wyroby garnurów i na dachówki, cegły i dreny? Każde więc, kto ma u siebie glinę, za drobną stosunkowo opłatą, może uzyskać zupełnie pewną informację: o tej glinie można robić, albo też czy jest ona przydatną do celów przemysłowych? Niebezpieczeństwo utraty niewłaściwie inwestowanego w podobne

przedsiębiorstwo kapitału, jest wobec tego całkowicie uchylonem — a ile ta pewność jest wartą, ten tylko zrozumie, kto był świadkiem strat, jakie przynosić może założona fabryka.

Ładne okazy glin, przysłały z niektórych okolic na wystawę, nie mają wobec tego żadnego znaczenia, gdy o praktycznej ich wartości może orzec tylko umiejętnie ich zbadanie i wypróbowanie. Bo i cóż może nauczyć parę kilo gliny, w skrzyneczce upakowanej? Dopiero praktyczne doświadczenie na wyrobach, albo ozerzenie stacyi doświadczalnej może objaśnić, do czego ta glina może być przydatną.

prawosławnych	85	"
mahometan	155	"
bramanów	207	"
budystów	400	"

Co do stosunków wyznaniowych w prawosławnej Rosji następuje otrzymujemy dane.

Według urzędowego rosyjskiego rocznika statystycznego *Sbornik s'iedenij po Rossii* z roku 1890 wynosiła liczba kościołów i świątyń, księży i osób duchownych w Rosji w roku 1888 w państwie całem z wyjątkiem Finlandyi; w Rosji europejskiej z wyjątkiem Polski; potem w Polsce i nakoniec na Kaukazie jak następuje:

	w państwie w Rosji w Polsce na Kaukazie		
prawosławnych:			
kościółów	40459	36844	467
księży	39664	36045	400
dyakonów	12155	11359	56
kościelnych	41226	37767	368
mnichów	18128	16483	—
nowicjuszy	10825	9766	—
mniszek	17368	16854	—
nowicek	30330	29028	—
rymsko-katolickich:			
kościółów	5156	2668	2406
księży	3629	1255	2306

żydowskich: synagog 7319 4709 1618 121

Inne wyznania, znajdujące się w Rosji, pomijamy. Charakterystyczny jednak stwierdzić można rys chrześcijańskiej polityki rosyjskiego rządu, że jak z powyższego wykazu widoczne, żydzi stosunkowo większej zażywiają prawnej swobody i mimo drobnej swej liczby większą mają ilość świątyń, aniżeli katolicy. Podobnie muzułmanie mają 9254 moszei.

Na wymarcie i na wytipienie skazany zdaje się być jedynie kościół katolicki, bo też to prawda jest, że instytucje nasze z korupcją i ciemnotą rosyjsko-prawosławną wcale i wcale się nie zgadzają.

Najwyższy więc czas, aby rząd rosyjski ustąpił ze swej błędnej drogi i postuchął hasła wydanego przez namiastnika Chrystusowego: „Jedna owczarnia i jeden pasterz“.

KORRESPONDENCJE.

Londyn 30 czerwca.

(Otwarcie nowego mostu na Tamizie. — Proces spadkobiercy Trebelli.)

Uroczyste otwarcie nowego na Tamizie mostu, zbudowanego przez Władę Londyńską, nie jest jedną z tych zwykłych ceremonij stołecznych, które pobieżną wzmianką zbyle można, ale zdarzeniem ze wszech miar na uwagę zasługującym.

Nawet ci, co nigdy w Londynie nie byli, znają z rozgłosu słynną *Tower*, warownie rozsiadłą nad wybrzeżem Tamizy, w samem sercu City. Legenda przypisuje budowę tej fortecy Juliuszowi Cezarowi; ale wątpliwości w każdym razie nie ulega, że datuje się ona od Wilhelma Zdobywcy. Była w koleś wieków zamkiem królów, najwyższym trybunałem i więzieniem stanu. Obecnie ten przybytek historycznej sławy jest arsenałem i skarbcem, mieszczącym klejnoty korony.

Obok Władę zbudowano obecnie most, stylem swym i basztami odpowiadający poważnej fortecy, której przedłużeniem być się zdaje. Pierwszy plan tego oryginalnego mostu został nakreślony przez budowniczego City londyńskiego, sir Ho-

racego Jones, jeszcze przed ćwiercią wieku, a wykonany przez najpierwszego z żyjących inżynierów — Johna Wolla Barry. Kamień węgielny położony był w r. 1866 przez księcia Wali, który dzisiaj wśród świetnej dworskiej, wojskowej i municypalnej ceremonii, most wykończony otworzył.

Nie należy się dziwić, że budowa trwała bez żadnej przerwy całych lat ośm. Długość mostu wynosi 940 stóp, a koszt budowy uczynił 1,170.000 fut. szta. Oryginalność jego wszakże polega przede wszystkim na tem, iż jest mostem zwodzonym: otwiera swój dolny pomost i pozwala najwyższemu masztom okrętowym bezpiecznie przepływać pod swym górnym pomostem i wymijać się z innymi równie wielkimi okrętami pomiędzy dwoma potężnymi wieżami, co na podwalinach tytanicznej siły z wód Królewskiej rzeki strzelają w górę. Londyńczy z dumą wskazują na ten most, uważając go za niewidziany dotąd cud świata. I istotnie, najwyższe powagi inżynierskie przynajmniej jednogłośnie, że zostały tu rozwiązane zagadnienia, poczytywane dotąd za nierozwiązalne. Fundamenta są zapuszczone na 27 stóp pod poziom rzeki i mają 205 stóp długości a 100 szerokości, tak, że mogą dźwigać bezpiecznie ciężar całej budowy, wynoszący aż 70.000 ton (z górą 172 miliony funtów). Na tych fundamentach wzniesiono dwa potężne cylindry stalowe, których brzydota zamaskowana jest na zewnątrz wymurowaniem dwóch gotyckich wież w stylu harmonizującym z *Tower*. Ale ta zewnętrzna szata kryje w swym wnętrzu stalowym panczeru maszynowej kunsztowności: żelaznicy i windy, w których szczególnie wchodzić tu nie ma powodu, a które służą do zwijania mostu.

Pod niższym pomostem płynąć będą statki parowe i wszystkie zwykłe okręty, pomost sam służyć będzie dla powozów i pieszych. W chwili zbliżania się wielkich okrętów, ruch pojazdów zostaje chwilowo wstrzymany; przechodnie w windach albo po krętych schodach udają się z niższego pomostu na wyższy, a na dany sygnał za prostym naciśnięciem sprężyny otwiera się i przepławia cały niższy pomost, długi na 200, szeroki na 50 stóp i ważący 2400 ton. Jak wachlarz w rękę kobiety, stalowy obrys wznosi się, znikając olbrzymia smuga rzeki otwiera się dla trzechmasztowych żaglowców lub dla wielkich pancerników. Jedna minuta wystarcza na to podniesienie i otwarcie mostu. Świadczyli też operacyi zdaje się, iż jest widzem sztuki czarodziejkiej, że patrzy na rzecz nieprawdopodobną i do zrozumienia zgola niemożliwą. Dla niemożliwości co moment przechodzi pieszych, prawdopodobnie wielkie okręty przepuszczane będą przez jakie pół godziny, załóżmy od przypływu i odpływu morza, tak bardzo czuć się dających na wodach Tamizy.

Nie dziwnego, że dokonanie takiego jednego w swoim rodzaju dzieła obchodzone jest uroczystości. City londyńska przyjmowała oszkał dworskich pojazdów po rolewsku, wśród łuków tryumfalnych, bicia w dzwony i huku armat. Od Marlborough-House, rezydencyi ks. Wali, podwójny szpaler konstabliów i żołnierzy otwierał drogę dziewięciu karocom dworskim, mieszczącym rodzinę królewską, dostojnych jej gości: arcyksięcia Franciszka Ferdynanda, domniemanego następcę tronu austriackiego, cara, czerwieca następcę tronu, a wreszcie swiętę. Ambasadorowie, lord-major i jego szeryfowie, w karocach wspaniałych i setki pojazdów galowych z zaproszonymi osobami, wily się wstęgą barwną pod niebem jasnym i przy piekielnym skwa-

rze. Sama ceremonia otwarcia trwała krótko: ksiądz Wali, po przemowaach i adresach, nacisnął sprężynę i most się podniósł przy oklaskach milionowego tłumu. Nastąpił potem przegląd starych inwalidów armii w Towrze i powrót części królewskiego oszkału na statku aż do gmachu parlamentarnego. Lord-major w imieniu City ofiarował księżnej Wali na pamiątkę brylantową broszę. Dziś wieczorem odbędą się wielkie bankiety. Tamizę przed sobą punktem zebrała a niezliczona liczba statków z orkiestrami na pokładach gęsto ją zapęliła. Przepływa im statek, na którym się znajdują członkowie rządu.

Od uroczystości publicznych powróćmy do sensacyjnej sprawy, jaka się rozegrała w tutejszem Probate Court, a która z zwykłego procesu spadkowego przybrała w toku postępowania sądowego rozmiary skandaliczne. W sierpniu 1892 roku zmarła w swej willi w Etre-tat znana śpiewaczka Zelia Trebelli, pozostawiając córkę, Antoninę Bestini. Stosunek między matką a córką był jak najgorszy. Matka i córka nie widywały się całymi latami. W r. 1886 mimo to Trebelli sporządziła testament, mocą którego zapisała całe swe mienie córce. W dwa lata później odwołała atoli rzezonę zarządzenie i przekazała wszystko instytutowi „Royal Academy of Music“. Suma spadkowa nie była zresztą bardzo znaczną, gdyż składała ją przedewszystkiem klejnoty, oszacowane na 25.000 zł., zaś resztę majątku poświęciła śpiewaczka na zakupno renty dożywotniej.

Testament ten złożony w *Couls-Banc*, skąd takowy podjęła testatorka po kilku miesiącach. Co się następnie z tym dokumentem stało — nie wiadomo, jednakowoż u solicitora, który testament sporządził, znalazł się oryginalny projekt tego aktu. Otóż obecnie panna Bettini utrzymuje, iż matka z tego powodu zniżyła testament, ponieważ się z nią pogodziła, lecz „Royal Academy“ nie zadowolila się tem oświadczeniem i domagała się wydania całego spadku, gdy poprzednio ofiarowana pannie Bettini Trebelli ugoda nie przyszła do skutku. Syndyk akademii, słynny prawnik Lockwood, uzasadniając pretensje zakładu, nie szczędził barw czarnych w celu odmalowania stosunku, jaki zachodził między matką a córką. Niekłóre szczegóły takowego wręcz nie nadają się do powtórzenia, gdyż urągają poczuciu publiccznej moralności. Właściwy jednak podwód wydziedziczenia córki przedstawia się jak następuje:

W domu Trebelli stale przebywał skrzypek Musin, jej towarzysz z wy-cieciarki artystycznej po Szwecyi. Pewnego dnia oświadczył się Musin Antoninie, która zawiadomiła matkę o uczynionej sobie propozycji. Ta jednak odparła, iż taki związek jest niemożliwy i w celu gruntownego przekonania córki o prawdziwości swego twierdzenia, umieszcza ją w przyległym pokoju, podczas gdy u siebie przyjmowała Musina. Po kilku minutach mogła się przekonać Antonia, iż nie może zaślubić muzyka, z którym jej matka chciała się połączyć węzłem małżeńskim po przeprowadzeniu rozwodu z Bettini. Przeciw temu maryżowi zaprotestowała stanowczo rodzina Musina, która wyjechała do Ameryki, gdzie się ożenił. Trebelli przypisując zerwanie swego małżeństwa intrygom córki, wydziedziczyła ją, zaś sędziowie uznawszy akt solicytora jako testament, przyznali spadek akademii muzycznej.

Przeciw temu orzeczeniu trudno wystąpić ze stanowiska prawnego. Natomiast z prawdziwym oburzeniem na

piętnować wypadnie cyniczne zachowanie się w czasie rozprawy sędziów, którzy z prawdziwą lubością nurzali się w skandalu, zarzucając świadków gradem niepotrzebnych pytań, badając szczegółowo każdy świszek korespondencji między matką a córką. Publiczność żąda skandalu zaciekawioną w najwyższym stopniu, gdyż niestety i znażna część prasy z zupełną zbezną drobiazgowością traktowała ową sprawę. Czy akademii muzyczna za cenę skandalu winna się była ubiegać o spadek po Trebelli — to już jest kwestyą zapatrywaną.

KRONIKA.

Raptularz lwowski.

Sobota dnia 7. lipca.

Od godziny 9. rano plac wystawy otwarty dla publiczności.

O godzinie 10 rano popis w lwowskim zakładzie ciemnych.

O godzinie 7 1/2 wieczorem ćwiczenia Sokółów na boisku korpusu wakacyjnego.

O godzinie 8 wieczorem zabranie uczestników zjazdu techników w Łasynie miejskiej.

Przewodnik po Lwowie: Zakład narodowy im. Ossolińskich (ul. Ossolińskich 1. 2.), otwarty codziennie od 9 rano do 2 popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt. — Muzeum im. Lubomirskich otwarte od godziny 9 rano do 12 popołudniu (we wtorek i piątek także popołudniu od 3—5). Muzeum im. Dzieduszyckich (Teatrna 18), otwarte codziennie z wyjątkiem czwartków od 9 rano do 3 popoł. — Muzeum przemysłowe miejskie, otwarte codziennie od 9 — 8 z południa. — Nowotajaca wystawa Towarzystwa przyjaciół sztuk pięknych (Teatrna 10), otwarta codziennie od godziny 10 rano do 5 wieczorem. — Biblioteka uniwersytecka (ul. św. Mikołaja 1. 4.), otwarta codziennie od 8—1 z południa i od 4—6 wieczorem. — Biblioteka politechniczna otwarta codziennie od 10—1 i od 4—8 wieczorem. — Biblioteka Pawlikowskich (ul. Trzeciego Maja 1. 5) otwarta w środę i w sobotę od 11—1. — Archiwum aktów grodzkich (gmach Baranowskich) otwarte od 9—1. — Archiwum i muzeum Staurupigalnego (gmach Staurupigii) otwarte codziennie od 9—1 rano. — Wystawa obrazów i starożytnych porcelan z zbiorów dra Weigla otwarta w niedzielę, wtorki, czwartki, od godziny 12—2 w południe. (Ul. Akademicka 1. 22. II p.). — Historyczna wystawa podręczników szkolnych w bibliotece uniwersyteckiej.

Widowiska w mieście. Fotograf Edisona (ulica Hallika 10, od 9 rano do 9 rano do godziny 9 wieczorem). — Panorama polska. (Plac Halliki 1. 12). „Rzym“ (od godziny 9 rano do 9 wieczorem). — Teatr skarbowy: „Afrykańka“ początek o godz. 7 1/2 wiecz. — Teatr letni: „Elizeta“ początek o godz. 7 1/2 wiecz. — Cyrk Sidolew na placu Franciszkańskim; początek przedstawienia o godz. 8 wieczorem.

Widowiska na wystawie „Bitwa Racławicka“ (panorama) otwarta od godziny 8 rano do godziny 8 wieczorem (wstęp 50 ct.). — Wystawa obrazów i starożytności w pałacu sztuki. — Muzeum Matejkowskie. (Wstęp 30 ct.). — Fontana świetlna od godziny 9 1/2 wiecz. — Kolej napowietrzna. — Fotograf Edisona. — Przedstawienie muzyczne w Salonie Polsko-Amerykańskim. (Wstęp na wystawę do godziny piętej popołudniu 50 ct. od godziny piętej 35 ct.).

Lwów dnia 7. lipca.

Zapiski osobiste. Członek Wydziału kraj. p. Edward Jędrzejowicz wyjechał na kilka tygodni do Zakopanego.

Arceksiążę Leopold Salwator wyjechał z rodziną do Wiednia.

Biskup wileński ks. Audziejewicz odniósł ciężką zanięgię na chorobie serca. We wszystkich kościołach w Wilnie modlono się onegdaj na jego intencje.

P. namiestnik hr. Badeni zwiędził onegdaj budowę nowego gmachu anatomii, oprowadzając przez radeę namiestnictwa p. Braunseia i adiunkta budownictwa p. Tretera, jakoby inżyniera budowy p. Brda.

Na zjazd I terekat zapowiedział swój przyjazd p. Chmielowski, bawiający obecnie w Zakopanem. P. Chmielowski przybędzie prawdopodobnie w dniu 15. b. m. do Lwowa.

Obywatelstwo honorowe. Rada miejska w Żurawie nadała obywatelstwo honorowe tamtejszemu naczelnikowi sądu, p. Karolowi d'Abancourt w uznaniu jego zasług, które w ciągu półrocznego swego pobytu tamte pociągł z głownie za wytepienie pokątnych pisarzy.

Promocje. Stanisław Zgorzałowiec, redem z Krakowa, otrzymał dnia 5. bm. stopień doktora praw; pp. Jan Babysta Hoeflich, redem z Gorlic, i Aleksander Stangenhaus, redem z Dubiecka w Galicji, otrzymali w dniu wczorajszym na uniwersytecie krakowskim stopień doktorów wszech nauk lekarskich.

Ślub p. Leszka Maryi Dziany z panną Janiną Baranowską córką radey Bolesława i Heleny z Krasuskich Baranowskich, odbył się we Lwowie dnia 12. bm. o godz. 11. rano w kapłay św. Jana z Dukli.

Przeniesienia. P. namiestnik przeniósł komisarzy powiatowych: Józefa Brodnickiego z Krosna do Zbaraża i Leopolda Popiela ze Zbaraża do Krosna, oraz praktykantów koncepcyjnych namiestnictwa: Kazimierza Korczak Michalewskiego z Jasta do Kałusza i Wilhelma Gawrońskiego z Kolbuszowej do Husiatyna, wreszcie przeniósł praktykanta koncepcyjnego namiestnictwa Karola Lepkowskiego do służby przy starostwie w Jasie.

Oznaczenie. Dr. Leon Kulczyński, docent uniwersytetu Jagiellońskiego i dyrektor gminny w Anay, otrzymał krzyż kawalerski orderu Franciszka Józefa.

Dzieci na wystawie. Wczoraj rano plac wystawy zaroził się od dziesiątów szkolnej. Przybyła bowiem młodzież z gimnazjum Franciszka Józefa, z gimn. piątego, z gimn. ruskiego, uczniowie i nauczyciele szkoły Cieskiego i młodzież szkolna z Żółkwi, Winnik, Żółtaniec i innych wsi powiatu żółkiewskiego ze starostą p. Lanikiewiczem, inspektorem Lewakiem i profesorami na czele. Przybyło około 350 dzieci. Wycieczka ta głównie się zajął i zorganizował starosta żółkiewski p. Lanikiewicz, zebrałszy na ten cel przeszło 400 zł. Dzieci nie nie płaci, gdyż wszystkie koszty pokrywa komitet żółkiewski.

Na dworcu lwowskim o godz. 9. rano oczekiwała dzieci p. Łomnicka z gronem pał Towarzystwa szkoły ludowej i muzyka p. Anny z p. Urbankiem. Dzieci, poprzedzone muzyką, ruszyły na wystawę, uprzążając po drodze przed pałacem Sapięchów na ulicy Kopernika owacę przezezw

wystawy ks. Adamowi Sapięch. Na wystawie przybyła dziesiąta o godz. 10 i zaczęła zwiedzanie od panoramy; w południe zjadła obiad na placu wystawy.

O godz. 5 wieczorem, gdy pojawił się na wystawie ks. Adam Sapięch, otoczyła sz. prezesa kołem dziesiąta wraz z nauczycielami z Żółkwi i Żółtaniec oraz z inspektorem p. Lewakiem i starostą p. Lanikiewiczem — i wówczas z pośród uczniów wystąpił Olekay z Żółkwi, który przemówił do księcia p. ruskim. Rzecznik młodzieży włocławskiej zapewnił ks. Sapięch, że dzieł ten — prawdziwie narodowe święto — na zawsze pozostanie w pamięci i sercu dziatwy, której umocliwiono podziwiać bogate owoce pracy krajowej. Młodzież dołoży starań, aby przez pracę i oświatę stać się pożyteczną dla kraju w przyszłości i wnieść pełnią służbę obywatelską. Imieniem uczniów składa hołd tym, których staraniem to wielkie dzieło — wystawa — przyszło do skutku i dziękuję zarazem za życzliwe przyjęcie. Ks. Sapięch odpowiedział głosem pełnym wzruszenia, że dzieł wyniesie powinny przede wszystkim te naukę z wystawy, że w kraju zdrowym nie ma różnic w polmowności obywateli. Kto wiernie służy ojczyźnie, ten jest prawdziwym i dobrym obywatelem, wreszcie życzy dziatwie szczęścia na dalszej życia drodze. Rozentuzjasmowana dziatwa zaśpiewała chórę z „Mnchaję lita“, „Mir wam bracia“ i wznosiła okrzyki na cześć ks. Sapięch.

Wieczorem opuścili uczniowie nasze miasto po dniu, pełnym wrażeń i uciechy.

Wieczorem przybyło do Lwowa 100 uczniów szkół ludowych z Tarnopola i Miłuliniec pod przewodnictwem dra Brudzińskiego. Kwatery stanęły w szkole Staszica.

Wycieczka gimnazjalistów z Sannoka. Wczoraj o godz. 7 wieczorem przybyło do Lwowa 187 uczniów gimnazjum sanockiego pod przewodnictwem dyr. Tokarskiego i kilku profesorów. Do wycieczki tej przyłączyło się 21 uczniów szkoły męskiej ludowej i 26 uczennic z nauczycielkami. Na dworcu powitali Sanoczan członkowie wydziału gospodarczego. Wprost z dworca podążyli uczniowie w zwartych szeregach (uczennice zaś pojechały tramwayem) do szkoły Staszica, gdzie przygotowane dla nich kwatery. Wieczora zajęły się panie delegatki Tow. szkoły ludowej. Dzisiejszy program obejmuje zwiedzanie miasta, następnie wystawy i obiad w restauracji Bażyńskiego.

Z placu wystawy. Do godz. 7 wiecz. gwano było wczoraj na placu; publiczność, chędo olowane chmury poczęły zakrywać tak do niedawna uśmiechnięte niebo, gromadziła się coraz liczniej, aż około 7 1/2 lużył deszcz jak z cebra. Na placu przerzedziło się w oku mgiełnieniu, natomiast pawilony i wszelkiego rodzaju jadalni i cukrodamnie napełniły się szczeni. O godz. 9 deszcz ustał — plac jednak opustoszał; wytrzymali tylko przeczekali fontannę świetlną, która deszcz czy pogoda świetnie funkcjonuje.

Włoslan'e lwowscy przybyli dziś o godz. 7 1/2 rano specjalnym pociągami do Lwowa, pod przewodnictwem p. Zarddeckiego. Na dworcu oczekiwali gości w siermiggach p. Bujnowski, przez wydziału gospodarczego. Włosiełanie umieszczeni zostali w barakach około wystawy. Dziś przedpołudniem zwiędzą grupami panoszące.

Pawilon urzędów kanalizacyjnych w Warszawie, Eberfeldzie, Frankfurcie nad Menem i wielu innych miastach, głoszący firmy „Lindley i syn“ w Frankfurcie został wczoraj otwarty.

Balon. W dniu dzisiejszym o godz. 5 popoł. dokona specjalna komisja bezpieczeństwa oględzin balonu capit, na którym jutro właśnie się kapitan Graud w przestworze niebieskiej. Aższ zaznacza, że jedna z tutejszych młodych pań, nie chcąc być wymienioną, zgłosiła się do uczestnictwa. Wzlot nastąpi jutro o godz. 8 wieczorem.

Akwaryum zostało wczoraj ponownie otwarte po dokonanych wewnątrz budynku zmianach.

Pochoń Sokółów i wrocławie sztańdard. W czasie drugiego zjazdu Sokółów jedną z najpiękniejszych uroczystości będzie pochód wszystkich Towarzystw sokolich i wrocławie na boisku sztańdardu związkowego. Sokoli zbiorą się d. 15 bm. o godz. rano na placu św. Jura, skąd wyruszą na boisko za placem wystawy urzędowe. Pochoń otwierać będzie oddział konny tutejszego „Sokoła“, poczem postępować będzie „Harmonia“, wydziały związkowe i cztery hufce, każdy poprzedzony muzyką, a w każdym hufcu uszykowane wszystkie gniazda sokolskie ze swoimi prezesami, naczelnikami i sztańdardami. Pochoń przejdzie ulicami: Mickiewicza, Marszałkowską, Trzeciego Maja, Karola Ludwika, placem Maryackim, Akademicką, św. Mikołaja, Zyblikiewicza i Strzykłą, a wjeżdże na boisko w niezmiernym szuku o godz. 11 wobec publiczności, która już wcześniej przedtem zajmie miejsca na trybunach. Tu imieniem „Sokoła“ lwowskiego przemówi i wręczy sztańdard związkowy wiceprezes dr. Antoni Dziegielewiec, na co odpowie i odbierze sztańdard przez Związek p. T. Romanowicz, poczem nastąpi defilada wszystkich sztańdardów przed sztańdardem związkowym. Sztańdard związkowy wykonany został wedle projektu malarza p. Stanisława Dębickiego, w lwowskim stowarzyszeniu „Pracy kobiet“ p.d kierunkiem p. Bronisławy Czyżkowskiej. Sokoła z szeroko rozpiętymi skrzydłami, z po za którego wstaje złote słoneczko, otacza wieńiec herbów tych miast, w których mają siedzibę swoje sokole Towarzystwa związkowe; każdy herb we własnym zdobnym otoku podtrzymany szponem sokolim, a u spodu wielki herb rzeczywistopolim. Wszystko bez wyjątku wykonane haftem, a tak misternym i starannym, że wydobywa złudzenie malowidła. Po wyższych bokach sztańdardu dwie gałęzie dębowe, a po bokach szerszych przewija się wstęga z dalszymi herbami miast Towarzystw związkowych.

Złot „Sokołów“. Wydział „Sokoła“ prosi wszystkich druhów biorących udział w ćwiczeniach i pochodzie drugiego zjazdu, by w niedzielę dnia 8. lipca br. zgromadzili się o godzinie 7 rano na boisku wystawowym celem odbycia próby przy muzyce. Wejście od gościnca stryjskiego.

Zjazd techników. Wielu uczestników zjazdu techników, który jutro rozpoczyna

swe obrady, przybyło już wczoraj z Krakowa, prowincji i zagranicy. Dziś o godzinie 8 wieczorem poznanie się uczestników w kasynie miejskiej.

Dyrekcje tudzież prowizoryczna organizacja biura kolejowego w Wydziale krajowym poruczone p. Kazimierzowi Zalesskiemu, b. inspektorowi gener. Towarzystwa austro-węgierskich kolei państwowych we Wiedniu.

Prof. dr. Seifmanowi, dyrektorowi szkoły weterynaryi we Lwowie, który z końcem września przechodzi w stan spoczynku, wręczyli członkowie grona nauczycielskiego dwie fotografie, z których jedną wręczono mu na pamiątkę od kolegów, z którymi wspólnie lat prawie 13 dla dobra zakładu pracował, drugą zaś przeznaczono dla sali posiedzeń szkoły. Obie te fotografie (przeszło połowa naturalnej wielkości) wykonane zostały w polskim atelier „Olga“ w Wiedniu, rami zaś ozdobne sporządzono we Lwowie.

„Harmonia“ odbędzie walne zgromadzenie w poniedziałek 9. bm. o godz. 6. wieczorem w sali posiedzeń magistratu. Z powodu, że zgromadzenie to jest ponownie zwołane, pierwsze bowiem nie odbyło się dla braku kompletu, przeto członkowie, którzy zjawiają się tym razem, bez względu na ilość powołania stanowiące uchwały.

Zjazd kolejeński. Kolegom, którzy w roku 1872 zapisali się do czwartej klasy szkoły realnej we Lwowie lub w roku 1874 uczęszczać do siódmej klasy tejże szkoły, przypominia się, że zjazd odbędzie się stanowczo dnia 9. bm. Punkt zborny godziną 9 przedpołudniem na Mszy św. w kościele OO Dominikanów.

Do byłych słuchaczy uniw. kijowskiego! Wszystkich kolegów uniwersytetu kijowskiego, z okresu lat 60 jego istnienia zapraszamy na zjazd kolejeński do Lwowa na dzień 23. lipca br. Podzielających myśl tego zjazdu prosimy nadto, by — o ile to możliwe — zechcieli zawczasu zgłosić swój udział pod adresem: Antoni Skotnicki we Lwowie, — w dniu zjazdu zaś zebrać się o godzinie 2. popołudniu w lokali Koła literacko-artystycznego we Lwowie (teatr hr. Skarbka). Tych, którzyby przybyli nie mogli, upraszamy, by dli wyraz swej pamięci o wspólnie przeżytych latach i pracy.

Jan Amborski, Antoni Jaxa Chamiec, Franciszek Gawroński, dr. Witold Jaroszyński, dr. August Kwaśnicki, Władysław Kozłowski, Józef Męciński, dr. Plucinski, Józef Popowski, Władysław Rebeczyński, Antoni Skotnicki, Leon Syroczyski, A. H. Teleszyński, dr. Józef Trejak, Mikołaj Zagórski, dr. Józef Żulinski.

Na szynny tramwaju elektrycznego rzucił się wczoraj przy ul. Batorego, w chwili nadejścia wozu nr. 4, Jędrzej Ochopski, w zamiarze samobójstwa. Konduktorowi udało się w chwili właściwej zatrzymać wagon Ochopski, wyciągnięty z pod wozu nieszkodzony, usiłował uciec, zatrzymując jednak i odstawiony na policyjną zeznał tam, że nieżna popełniła go do rozpaczenia kroku. Ochopski zdradza silne rozdrażnienie umysłu.

Kradzież rotundy. Paulina Balsam domowa polna, ze strażniczo jej wczoraj z ganku rotundy, podbita popielicami z bobrowym kołnierzem, wartości 150 zł.

Rektor zakładu wychowawczego naukowego w Chyrowie ks. Juliusz Christian T. J. złożył swój urząd w ręce ks. Romualda Czeskiego T. J. z dniem 30 czerwca br. Wszelkie sprawy, dotyczące się tak zakładu wychowawczego naukowego, jak i Collegium OO Jezuistów w Chyrowie, załatwia od d. 1 lipca b. r. nowo obrany ks. rektor Czesowski Romuald T. J.

Pozegnanie. Czernowiecka Gaz. Pol. pisze: W drugiej połowie bieżącego miesiąca opuszcza Czernowiec profesor teologii szkoły realnej ks. Jan Fischer, przenoszący się jako proboszcz do Śniatyna. Nazwisko ks. Fischera związane jest ściśle z rozwojem polskich instytucji tutejszych, dla których przez długie lata gorliwie a skutecznie pracował bądź to jako katekietat przez Czytelnię polskiej, bądź jako wiceprezes Koła polskiego, bądź wreszcie jako czynny członek innych stowarzyszeń. Pod jego kierownictwem Czytelnia polska dosięgła najświetniejszego rozwoju i najszerszą rozwinęła działalność. Wieg też powracającemu do ojczyzny rodakowi Polacy czernowieccy postanowili okazać swą wdzięczność. Za inicjatywę i staraniem wydziału wszystkich stowarzyszeń polskich w Czerniowcach wręczonym będzie ks. Fischerowi skromny upominek od kresowej Polonii, oraz w niedzielę 8 bm. w lokalni Czytelni polskiej o godz. 8 wieczorem odbędzie się urocz. pożegnalna. Dotychczas do udziału w urocz. zgłosiło się około 100 osób z rodzinami.

Kolonja wakacyjna ochotców wyjeżdża w drugiej połowie tego miesiąca do Hrebenuwa. Łaskawe datki na cele kolonii przyjmują Administracya Gazyety Narodowej.

Z krouki prowincjonaln. J. Feralnym dnem — pisze Kurjer Stanisławowski — można nazwać poniedziałek 2. lipca br., z powodu wypadków, które dnia tego się wydarzyły, i tak, w południe dnia tego w Tyśmienicy pociąg przejechał na rampie kobietę z dzieckiem, następnie o tej samej porze na stanisławowskiej stacyi kolejowej pa'az Mucha spał przy szynobwozu i lokomotywy pomiędzy wozu, został temi zduszony i na miejscu wyzionął ducha. Wieczorem zarobnik Michał Zinko spuścił się w Stanisławowie do kanatu prowadzącego z kamienicy Mellerów do kanału publicznego, aby otworzyć kratę oddzielającą jeden kanał od drugiego, a gdy to uczynił niezyczność w kanale buchnęła nań z takim impetem, że nie miał czasu uciec i na miejscu, zanim zdolał go wydobyć zgnął. Wreszcie w nocy tego dnia Teofil Zieliński, 46 lat liczący, był dyetaryusz sądowny, zmarł nagle w szynku w Kuchiniwie na Kolonii, gdzie nocował.

Morderstwo w celu rabunku popełniono wczoraj w południe na młodym ochotniku, który wierzchem wracał z poezy z Kurowa do Żurawia.

Ostrzeżenie. P. Świdorski z Tarnowa pisze nam: Dnia 22. zm. zgłosił się do mnie młody ochotnik, mający za legitymacyję ulko bilet, podobający go do wojska rosyjskiego. w języku rosyjskim, na imię Karol

suckiego z przesłanną wiśniówką z fabryki jego „Krasoczyn“ na Zofijówce pod Lwowem; zaszczycenie znanej fabryki wyrobów glinianych we Lwowie, „Stillerówka“, która oprócz cegieł zwykłych, dziurkowanych i okładkowych, rozszerzyła teraz swój zakres produkty także na wyrób kafli i pieców kaflowych, które to wyroby są nadzwyczaj piękne; a wreszcie fabryka dachówek żłobionych pp. Stanisława Homolacsa, S. Zelenkiego i W. Wimmera w Niepołomicach pod Wieliczką.

Wspomnieć także wypada o wyrobach znajdujących się na wystawie oegiel, dachówek, drenów i t. p. pp. H. Borgera w Lipniku, Krystyna Filipowskiego w Dobocicach, dra Stanisława Bielińskiego we Wierchni pod Kałuszem, księcia E Sanguskiego na Rudach pod Tarnowem, księżnej Maryi Oginskiowej w Bobrku pod Oświęcimiem, i z cegielni, będącej własnością tłumackiej fabryki cinku.

Cegle ogniotrwałe ma na wystawie tylko hr. Andrzej Potocki z dóbr ordynaryi Krzeszowskiej. Dysponuje on najobfitszym w kraju pokładami gliny ogniotrwałej i do wyrobów kamionkowych przydatnej, ale wyrabia z niej tylko trochę cegły, a zresztą kłóży z niej, zapakując ją cenną glinę wagonami — przemysł pruski

